

Brussel, 27 juli 2021

Omgevingsinspectie Antwerpen
Anna Bijnsgebouw
Lange Kievitstraat 111-113 bus 62
2018 Antwerpen

Per aangetekend schrijven

Geachte mevrouw,
Geachte heer,

Betreft: Klacht niet-vergunde droogleggingsprojecten

Ik, Dries Verhaeghe, geboren te Lokeren op 21 januari 1977 en woonachtig te 1000 Brussel, Kanonstraat 2/1 met rijksregisternummer 770121.155.60, schrijf u in mijn hoedanigheid van bestuurder van de milieuvereniging Dryade VZW met maatschappelijke zetel te 1000 Brussel, Kanonstraat 2/1 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0762.778.603.

Met dit schrijven dient Dryade VZW ten aanzien van volgende polders en wateringen:

- Polder van Ettenhoven en Muisbroek met maatschappelijke zetel te 2940 Stabroek, Esdoornlaan 55 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0716.831.879;
- Polder Scheldeschorren-Noord met maatschappelijke zetel te 2880 Bornem, Wolfgang d'Urselstraat(HIN) 20 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0834.640.656;
- Polder Van Battenbroek met maatschappelijke zetel te 2800 Mechelen, Battenbroek(WAL) 6 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.186.589;
- Polder van Lier met maatschappelijke zetel te 2500 Lier, Paradeplein 2/1 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.188.668;
- Polder van Rumst met maatschappelijke zetel te 2840 Rumst, Korte Veerstraat 43 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.187.777;
- Polder Vliet en Zielbeek met maatschappelijke zetel te 2870 Puurs-Sint-Amands, Stationsstraat 25 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.187.678;
- Polder Willebroek met maatschappelijke zetel te 2830 Willebroek, Mechelsesteenweg 102 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0227.579.618;
- Watering de Beneden Mark met maatschappelijke zetel te 2310 Rijkevorsel, Gammel 33 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.187.282;
- Watering de oostelijke Mark met maatschappelijke zetel te 2387 Baarle-Hertog, Zondereigen 32 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.189.361;
- Watering van Loenhout met maatschappelijke zetel te 2960 Brecht, Nollekensweg 16

- en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.189.163;
- Watering van Wuustwezel met maatschappelijke zetel te 2990 Wuustwezel, Gemeentepark 1 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0214.188.767;

en, in de mate dat zij peilregelingsinstallaties of waterlopen exploiteren, ten aanzien van

- Provincie Antwerpen met maatschappelijke zetel te 2018 Antwerpen, Koningin Elisabethlei 22/B en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0207.725.597;
- Vlaamse Milieumaatschappij met maatschappelijke zetel te 9300 Aalst, Dokter De Moorstraat 24-26 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0887.290.276; en
- De Vlaamse Waterweg NV met maatschappelijke zetel te 3500 Hasselt, Havenstraat 44 en ingeschreven in de KBO met ondernemingsnummer 0216.173.309;

klacht in wegens schending van de **omgevingsvergunningsplicht** door niet-vergunde droogleggingsprojecten uit te baten zoals omschreven in het rubriek 53.10, 2° of 3° van de indelingslijst, bijlage 1 bij titel II Vlarem:

waterbeheersingsprojecten voor landbouwdoeleinden, namelijk:

...

2° *een droogleggingsproject van 50 ha of meer*

3° *een droogleggingsproject van 15 ha of meer, dat een aanzienlijke verlaging van de freatische grondwatertafel in een bijzonder beschermd gebied tot gevolg kan hebben*

Elk van bovenvermelde polders en wateringen voert droogleggingsprojecten uit in een gebied dat groter is dan 50 hectare.

Het feit dat de polders en wateringen enerzijds en de Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV in de mate dat zij peilregelingsinstallaties (bijv. pomp-, vijnzelgemalen, sluisen,..) of waterlopen uitbaten anderzijds, vergunningsplichtige droogleggingsprojecten uitvoeren wordt gestaafd door volgende elementen:

- Artikel 80 van de Wet van 3 juni 1957 betreffende de polders bepaalt: *“De polders maken jaarlijks een staat op van de werken die in de loop van het jaar moeten uitgevoerd worden voor het aanleggen, verbeteren, onderhouden en instandhouden van de verdedigings-, droogleggings- en bevoeiingswerken en van de wegen van de polder.”* (eigen onderlijning)
- Artikel 80 van de Wet van 3 juli 1956 betreffende de wateringen bepaalt: *“De wateringen maken jaarlijks een staat op van de werken die in de loop van het jaar moeten uitgevoerd worden voor het aanleggen, verbeteren, onderhouden en instandhouden van de verdedigings-, droogleggings- en bevoeiingswerken en van de wegen van de watering.”* (eigen onderlijning)
- De nota van de VMM dd. 18 maart 2021 *“Betekenis en draagwijdte van rubriek 53.10 Indelingslijst bijlage 1 titel II Vlarem”* (bijlage 1);
- Het ministerieel besluit van mevrouw Zuhail Demir 21-33-B/LV dd. 14 juli met betrekking tot de Polder tussen Schelde en Durme (bijlage 2);
- De definitie van een polder luidt: *“Een polder is een door een of meer waterkeringen omgeven gebied waarvan de waterstand kunstmatig geregeld kan worden. De waterstand binnen een polder is hierdoor meestal lager dan in het omliggende gebied. Een polder wordt beschouwd als een waterstaatkundige eenheid. Dit wil zeggen dat het geen verbinding heeft met het buitenwater, behalve via kunstwerken. Poldermolens, spuisluizen of gemalen regelen het peil.”* (bron: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Polder> - eigen onderlijning);
- De Vlaamse Vereniging voor Polders en Wateringen stelt: *“De taak van de Polders bestaat er dan in deze gronden in stand te houden, droog te leggen en, waar nodig, te bevoeien”*

(https://www.vvpw.be/webpagina/Toelichting_wet_polders_wateringen.html) - eigen onderlijning);

- Inzake de watering stelt men: *“Het voornaamste onderscheid tussen polders en wateringen is hun ligging: polders zijn gelegen binnen de polderzone, dit zijn de gronden die door indijking zijn veroverd op de zee of op aan het getij onderhevige rivieren. Wateringen zijn gelegen in de overige gebieden, veelal een stroomgebied van een rivier, of een gedeelte daarvan.”* ([https://nl.wikipedia.org/wiki/Watering_\(bestuur\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Watering_(bestuur))). Het verschil tussen polders en wateringen is dus geografisch;
- Dit louter geografisch onderscheid wordt bevestigd door de Vlaamse Vereniging voor Polders en Wateringen: *“Het voornaamste punt van onderscheid die de wetgever heeft opgemerkt, is te vinden in de wijze waarop een Polder en een Watering ontstaat. Zo vinden Polders hun ontstaan en tevens hun reden van bestaan - in het feit dat bepaalde gronden eertijds werden ingedijkt en aldus werden veroverd op de zee of op de aan het getij onderhevige rivieren. [...] Anders is het gesteld met de Wateringen. Wateringen kunnen, in principe opgericht worden over de ganse uitgestrektheid van ons land (uitgezonderd in de Polderstreek).”* (https://www.vvpw.be/webpagina/Toelichting_wet_polders_wateringen.html);
- De jaarstaat 2020 van de Nieuwe Polder van Blankenberge stelt: *“Vooraf dient duidelijk te worden gesteld dat poldergebieden door de mens gecreëerde gebieden zijn. De poldergebieden liggen immers beneden het hoogwaterpeil van de zee en moeten kunstmatig droog gehouden worden”* (pag. 8 – bijlage 3 – eigen onderlijning);
- De peilregelingsinstallaties zoals pomp-, vijzelgemalen, sluizen,... werden veelal door de polders en wateringen overgedragen aan de provincies, VMM of De Vlaamse Waterweg.

Bovenvermelde polders, wateringen, de Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg beheren in hun ambtsgebied een hydrografisch systeem dat bestaat uit volgende elementen:

- Een netwerk van waterlopen van eerste, tweede of derde categorie desgevallend aangevuld met grachten en waterlopen overgedragen door bepaalde gemeentes;
- Een netwerk van dijken; en
- Peilregelingsinstallaties (bijv. pomp- en vijzelgemalen, sluizen, stuwen,...).

De drooglegging gebeurt op twee manieren:

- Gravitair droogleggen (van hoog naar laag); en
- Droogleggen via pomp- of vijzelgemalen (van laag naar hoog).

Louter het graven van een gracht in een waterrijke grond is reeds te beschouwen als een drooglegging als die gracht verbonden is met een netwerk van waterlopen en finaal gravitair of via een pomp- of vijzelgemaal afwatert in een ander waterlichaam.

De jaarstaat 2020 van de Nieuwe Polder van Blankenberge legt het verschil tussen gravitair afwateren en het afwateren via pomp- of vijzelgemaal op verhelderende wijze uit: *“De polderstreek wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van talrijke waterlopen. Deze waterlopen zijn in de meeste gevallen door de Polder gegraven en hebben een klein bodemverhang. Naast een afwateringsfunctie hebben de polderwaterlopen een belangrijke bufferfunctie. De afwatering van de polder gebeurt grotendeels door middel van gravitaire, getijdengebonden lozing op zee. Het overtollige water wordt naar de zee afgevoerd door het openen van de afwateringssluizen bij laag tij. Bij opkomend tijd worden de sluizen opnieuw gesloten. ... Sommige gebieden zijn zo laag gelegen dat een natuurlijk gravitaire afwatering niet volstaat of onmogelijk is. In dit geval worden pompen ingeschakeld die het water overpompen hetzij naar een hoger gelegen kanaal (Brugge-Oostende) hetzij rechtstreeks naar zee”* (pag. 8 – bijlage

3). Lozen op zee is in de Provincie Antwerpen uiteraard niet aan de orde maar dit kan net zo goed in andere waterlichamen.

Uit bovenstaande uitleg blijkt dat het netwerk van waterlopen, pomp- en vijzelgemalen alsook sluizen essentiële elementen van het hydrografisch systeem zijn die toelaten de polders en wateringen droog te leggen. Bijgevolg moeten het netwerk van waterlopen alsook de sluizen en vijzelgemalen op gelijke voet gesteld worden met pompgemalen en zijn ook deze vergunningsplichtig.

In de praktijk blijkt het voor Dryade VZW moeilijk volledig zicht te krijgen op alle elementen van het hydrografisch netwerk van polders en wateringen. Deze gegevens zijn niet of slechts partieel terug te vinden op www.geopunt.be, www.waterinfo.be en de websites van de polders en wateringen.

Zo blijken pompstations wel terug te vinden op www.waterinfo.be maar geldt dit niet voor vijzelgemalen en sluizen. De pompstations in bovenvermelde polders zijn gemarkeerd op <https://www.waterinfo.be/kaartencatalogus?KL=nl>. Men stelt de kaart in op schaal 0,3 km of kleiner en klikt onder kaartlaag "Vlaamse Hydrografische Atlas" kunstwerken aan. Luidens de legende staan de gele blokjes met de letters "PS" voor pompstations (bijlage 4).

Daarom richtte Dryade VZW op 18 juni 2021 een tweede vraag in het kader van de openbaarheid van bestuur aan 6 polders en wateringen. Vier van de aangeschreven polders en wateringen lieten na hierop te antwoorden. De beide polders die wel antwoordden stuurden enkel kopie van administratieve documenten (bijv. jaarstaten en verslagen AV) door maar weigerden een overzicht te geven van de beheerde waterlopen, de pomp- en vijzelgemalen, sluizen, stuwen en andere peilregelinstanties. Ze beweerden dat dit teveel werk zou meebrengen of niet onder de openbaarheid van bestuur zou vallen. Dryade VZW is het hiermee volstrekt oneens. Hoe kunnen de polders en wateringen op professionele wijze een hydrografisch systeem uitbaten als het niet in kaart gebracht is? Daarom bereidt Dryade VZW een beroep bij de Beroepscommissie Openbaarheid van Bestuur voor (bijlage 5).

Op 18 mei 2021 richtte Dryade VZW aan de 11 bovenvermelde polders een eerste vraag in het kader van de openbaarheid van bestuur (bijlage 6). Deze luidde als volgt:

Indien uw polder of watering een vergunningsplichtig droogleggingsproject (pompen, gravitaire drainage,...) uitvoert, verzoek ik u mij een kopie door te mailen van de volgende documenten overeenkomstig artikel II.40 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018:

- *De omgevingsvergunning;*
- *Het milieu-effectenrapport;*
- *De passende beoordeling als er een speciale beschermingszone in de polder/watering of niet ver erbuiten liggen.*

Alle polders en wateringen, met uitzondering van de Polder Scheldeschorren-Noord, antwoordden allen dat ze geen droogleggingswerken uitvoeren en bijgevolg ook niet over de opgevraagde documenten beschikken.

Met betrekking tot de Polder Scheldeschorren-Noord is een beroep hangende bij de Beroepscommissie Openbaarheid van Bestuur.

Hoedanook onderhoudt elk van de 11 bovenvermelde polders en wateringen een netwerk van waterlopen waarop pomp-, vijzelgemalen en sluizen staan. Sommige van deze pomp-, vijzelgemalen en sluizen zijn overgedragen aan de Provincie Antwerpen, de Vlaamse Milieumaatschappij of De Vlaamse Waterweg NV. Het feit dat bovenvermelde polders en wateringen de exploitatie van alle of een deel van hun peilregelingsinstallaties overgedragen zouden hebben aan andere overheden,

ontslaat hen in geen geval van de omgevingsvergunningsplicht. Het netwerk van waterlopen dat zij onderhouden maakt deel uit van het hydrografisch systeem waarmee ze de droogleggingswerken uitvoeren en is dus op zich ook vergunningsplichtig.

De conclusie is dat de 11 bovenvermelde polders en wateringen vergunningsplichtig zijn, niet over een omgevingsvergunning beschikken en dat hun droogleggingsactiviteiten artikel 6 van het Omgevingsvergunningsdecreet schenden.

Indien de pomp-, vjzelgemalen of sluizen aangedreven worden door een hoogspanningscabine met een transformator met een individueel nominaal vermogen van meer dan 100 kVa is deze **meldingsplichtig** overeenkomstig rubriek 12.2.1° van de indelingslijst, bijlage 1 bij titel II Vlarem.

De omgevingsvergunningsplicht wordt voor de bovenvermelde polders en wateringen aangevuld met een **MER-plicht** zoals blijkt uit "*Nota mer-plicht drooglegging polder Schelde Durme (maart 2021)*" van Team MER (bijlage 7). Deze plicht geldt eveneens voor de Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV in de mate dat zij peilregelingsinstallaties of waterlopen exploiteren. De bovenvermelde polders en wateringen gaven zelf aan niet te beschikken over een MER. Bijgevolg maken de activiteiten van de bovenvermelde polders een inbreuk uit op titel IV DABM.

In de ambtsgebieden van bovenvermelde polders liggen Habitatrichtlijngebieden en soms Vogelrichtlijngebieden. Bijgevolg zijn bovenvermelde polders en wateringen verplicht een **passende beoordeling** op te maken. Deze plicht geldt eveneens voor de Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV in de mate dat zij (i) waterlopen of (ii) peilregelingsinstallaties exploiteren gelegen in Habitatrichtlijngebieden of op waterlopen die Habitat- of Vogelrichtlijngebied afwateren. De bovenvermelde polders en wateringen gaven zelf aan niet te beschikken over een passende beoordeling. Bijgevolg maken de activiteiten van de bovenvermelde polders een inbreuk uit op artikel 36ter van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna het Natuurdecreet)

In de ambtsgebieden van bovenvermelde polders en wateringen liggen VEN-gebieden. Bijgevolg zijn bovengenoemde polders verplicht een **verscherpte natuurtoets** op te maken overeenkomstig artikel 26bis van het Natuurdecreet. Deze plicht geldt eveneens voor de Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV in de mate dat zij (i) waterlopen exploiteren of (ii) peilregelingsinstallaties exploiteren gelegen in VEN-gebieden of op waterlopen die VEN-gebieden afwateren.

Tot slot dienen bovenvermelde polders en wateringen alsook de Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV, in de mate dat zij (i) waterlopen exploiteren of (ii) peilregelingsinstallaties exploiteren, een **watertoets** op te maken voor de droogleggingswerken binnen hun ambtsgebied overeenkomstig artikel 1.3.1.1 van het Waterwetboek.

Met deze klacht suggereren wij bij wijze van bestuurlijke maatregelen aan bovenvermelde polders en wateringen alsook Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV, in de mate dat zij peilregelingsinstallaties of waterlopen exploiteren, te bevelen dat zij ertoe gehouden zijn binnen de zes maand na de tussen te komen bestuurlijke beslissing een behoorlijk onderbouwde en ontvankelijke omgevingsvergunningsaanvraag in te dienen, inbegrepen de daartoe voorafgaandelijk vereiste en behoorlijk onderbouwde en gestaafde project- en planmilieueffectenrapporten, passende beoordelingen, verscherpte natuurtoetsen en noodzakelijk te maken watertoets voor de droogleggingswerkzaamheden welke zich voltrekken in hun volledige ambtsgebied,

Minstens bovenvermelde polders en wateringen alsook Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV, in de mate dat zij peilregelingsinstallaties of waterlopen exploiteren, op te leggen dat

zij in afwachting van het bekomen van alle nodige vergunningen en machtigingen gehouden zijn hun peilenprotocol en toegepast peilenbeheer met onmiddellijke ingang bij te sturen en dit binnen een termijn van uiterlijk 6 maanden te rekenen vanaf de bestuurlijke beslissing en zulks in samenwerking met een MER deskundige biodiversiteit, de milieuverenigingen, de betrokken natuurverenigingen van het gebied en het Agentschap Natuur en Bos, de bekkenraden en dit in functie van de naleving van art.. 1.2.2 en art. 1.2.3 van het Waterwetboek en van de doelstellingen en leefmilieubepalingen die gelden in de speciale beschermingszones en het VEN/GEN gebied; hen te bevelen daar vervolgens ook consequent naar te handelen en de toepassing van dit beleid jaarlijks onderbouwd te rapporteren in een publiek consulteerbaar plan,

Voorts de miskennis van deze verplichtingen te koppelen aan een bestuurlijke dwangsom.

Indien de Omgevingsinspectie Antwerpen milieumisdrijven vaststelt, nodigt Dryade VZW haar, na het nemen van bestuurlijke maatregelen, uit deze over te maken aan het parket.

Het maatschappelijk doel van Dryade VZW leest als volgt:

“De VZW heeft als belangeloos doel: het bevorderen en aanmoedigen van de verbetering, het herstel, het behoud en de bescherming van het milieu, klimaat, biodiversiteit, natuur, erfgoed, landschap en duurzaamheid; het vereenvoudigen van de toegang tot juridische informatie.”
(bijlage 8)

De illegale droogleggingswerken gevoerd door bovenvermelde polders en desgevallend door Provincie Antwerpen, de VMM en De Vlaamse Waterweg NV schaden het maatschappelijk doel van Dryade VZW. Overeenkomstig artikel 16.4.18 DABM lijdt Dryade VZW een rechtstreeks nadeel, heeft ze belang bij de beteugeling van de overtreding en is ze een rechtspersoon in de zin van de wet van 12 januari 1993 betreffende een vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu.

Aarzel niet mij te contacteren voor bijkomende inlichtingen.

Met vriendelijke groeten,

Dries
Verhaeghe
(Authenticat
ion)

Digitaal ondertekend door
Dries Verhaeghe
(Authentication)
DN: c=BE, cn=Dries Verhaeghe
(Authentication),
sn=Verhaeghe,
givenName=Dries Robert,
serialNumber=77012125560
Datum: 2021.07.27 09:50:14
+02'00'

Dries Verhaeghe

Bijlagen:

1. De nota van de VMM dd. 18 maart 2021 *“Betekenis en draagwijdte van rubriek 53.10 Indelingslijst bijlage 1 titel II Vlarem”*;
2. Het ministerieel besluit van mevrouw Zuhail Demir 21-33-B/LV dd. 14 juli met betrekking tot de Polder tussen Schelde en Durme;
3. Jaarstaat 2020 van de Nieuwe Polder van Blankenberge
4. Kunstwerken – legende;
5. Antwoorden tweede vraag openbaarheid van bestuur dd. 18 juni 2021;
6. Antwoorden eerste vraag openbaarheid van bestuur dd. 18 mei 2021;
7. *Nota mer-plicht drooglegging polder Schelde Durme (maart 2021)* van Team MER
8. De oprichtingsakte van Dryade VZW